

25.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ O PROGLAŠENJU ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU CRNE GORE I REPUBLIKE BUGARSKE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

Proglašavam, **Zakon o potvrđivanju sporazuma između Crne Gore i Republike Bugarske o socijalnom osiguranju**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine.

Broj: 01-831/2
Podgorica, 08.08.2016. godine

Predsjednik Crne Gore
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 17 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na Desetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2016. godini, dana 22. jula 2016. godine, donijela je

Z A K O N O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU CRNE GORE I REPUBLIKE BUGARSKE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

Član 1

Potvrđuje se Sporazum između Crne Gore i Republike Bugarske o socijalnom osiguranju, potpisan u Sofiji 1. februara 2016. godine, u originalu na crnogorskom i bugarskom jeziku.

Član 2

Tekst Sporazuma iz člana 1 ovog zakona, u originalu na crnogorskom i bugarskom jeziku glasi:

SPORAZUM IZMEĐU CRNE GORE I REPUBLIKE BUGARSKE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

Crna Gora i Republika Bugarska (u daljem tekstu: države ugovornice), u želji da urede međusobne odnose u oblasti socijalnog osiguranja, dogovorile su se sljedeće:

DIO I

OPŠTE ODREDBE

Definicija pojmova

Član 1

(1) U ovom sporazumu sljedeći pojmovi znače:

1. „teritorija“
  - u odnosu na Crnu Goru - državna teritorija Crne Gore,
  - u odnosu na Republiku Bugarsku - državna teritorija Republike Bugarske;
2. „pravni propisi“ - zakoni, podzakonski akti i drugi opšti akti, koji se odnose na oblasti socijalnog osiguranja iz člana 2 ovog sporazuma;
3. „nadležni organ“
  - u Crnoj Gori - ministarstva nadležna za oblasti regulisane pravnim propisima iz člana 2 ovog sporazuma;
  - u Republici Bugarskoj – ministri nadležni za oblasti regulisane pravnim propisima iz člana 2 ovog sporazuma;
4. „organ za vezu“ - organ određen za efikasnije sprovođenje ovog sporazuma;
5. „nosilac“ - organizacija, odnosno organ nadležan za sprovođenje pravnih propisa iz člana 2 ovog sporazuma;
6. „nadležni nosilac“ - nosilac kod koga je lice osigurano u vrijeme podnošenja zahtjeva za davanje ili od koga ima ili bi imalo pravo na davanje;
7. „osiguranik“ - lice koje je osigurano ili je bilo osigurano prema pravnim propisima iz člana 2 ovog sporazuma;
8. „član porodice“ - lice koje se smatra takvim prema pravnim propisima one države ugovornice na teret čijeg nosioca bi se isplaćivala davanja;
9. „prebivalište“ - mjesto gdje lice stalno boravi;
10. „boravište“ - mjesto gdje lice privremeno boravi;
11. „period osiguranja“ - period za koji su plaćeni doprinosi i svaki drugi period izjednačen sa njim ili priznat kao takav u skladu sa pravnim propisima svake države ugovornice;
12. „davanje“ - davanje u naturi i novčano davanje;
13. „davanje u naturi“ - zdravstvena zaštita i drugo davanje, osim novčanih;

14. „novčano davanje“- penzija, novčana naknada i druga novčana davanja, uključujući dodatke, usklađivanja i povećanja.

(2) U ovom sporazumu ostali pojmovi imaju značenje koje im pripada prema pravnim propisima država ugovornica.

Pravni propisi na koje se ovaj sporazum odnosi

Član 2

(1) Ovaj sporazum se odnosi na pravne propise:

- u odnosu na Crnu Goru o:

1. zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i materinstvu;
2. penzijskom i invalidskom osiguranju;
3. osiguranju za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti;
4. novčanoj naknadi za slučaj nezaposlenosti;
5. dodatku za djecu;

- u odnosu na Republiku Bugarsku o:

1. hitnoj medicinskoj pomoći;
2. medicinskoj pomoći u okviru obaveznog zdravstvenog osiguranja;
3. državnom socijalnom osiguranju za vrijeme privremenog gubitka radne sposobnosti, za materinstvo, za starost, za invalidnost, za povredu na radu, za profesionalne bolesti, za nezaposlenost i smrt;
4. mjesečnoj porodičnoj pomoći.

(2) Ovaj sporazum se odnosi na sve pravne propise kojima se obuhvataju, mijenjaju ili dopunjuju pravni propisi iz stava 1 ovog člana.

Lica na koja se ovaj sporazum primjenjuje

Član 3

Ovaj sporazum se primjenjuje na:

(1) lica za koja važe ili su važili pravni propisi jedne ili obje države ugovornice i

(2) druga lica koja pravo izvode od lica naznačenih u tački 1 ovog člana.

Jednaki tretman

Član 4

Prilikom primjene pravnih propisa jedne države ugovornice, državljani druge države ugovornice su izjednačeni sa državljanima prve države ugovornice.

Transfer davanja

Član 5

(1) Novčana davanja ostvarena prema pravnim propisima jedne države ugovornice, isplaćuju se korisniku sa prebivalištem u drugoj državi ugovornici.

(2) Novčana davanja prema pravnim propisima jedne države ugovornice, ne mogu se umanjiti, izmijeniti, staviti u stanje mirovanja ili oduzeti zbog toga što korisnik ima prebivalište na teritoriji druge države ugovornice.

(3) St. 1 i 2 ovog člana se ne primjenjuje:

- u odnosu na Crnu Goru na najnižu penziju, dječiji dodatak, novčanu naknadu za slučaj nezaposlenosti i naknadu pogrebnih troškova;

- u odnosu na Republiku Bugarsku na penzije koje nijesu vezane za obavljanje rada, novčanu naknadu za slučaj nezaposlenosti, dječiji dodatak i pomoć za slučaj smrti.

DIO II

ODREDBE O PRAVNIM PROPISIMA KOJI SE PRIMJENJUJU

Opšta odredba

Član 6

Na lica koje radi ili obavlja samostalnu djelatnost na teritoriji jedne države ugovornice primjenjuju se pravni propisi te države ugovornice i u slučaju kada se prebivalište zaposlenog ili lica koje obavlja samostalnu djelatnost ili sjedište poslodavca nalazi na teritoriji druge države ugovornice, ako odredbama čl. 7 i 8 ovog sporazuma nije drugačije određeno.

Posebne odredbe

Član 7

(1) Ako poslodavac sa sjedištem na teritoriji jedne države ugovornice pošalje zaposlenog na teritoriju druge države ugovornice, na njega se, do isteka perioda koji je utvrđen ugovorom po osnovu koga je zaposleni poslat, a najduže do kraja 24. kalendarskog mjeseca, primjenjuju pravni propisi prve države ugovornice, kao da je zaposlen na njoj teritoriji.

(2) Ako lice koje obavlja samostalnu djelatnost na teritoriji jedne države ugovornice ode na teritoriju druge države ugovornice radi privremenog obavljanja te djelatnosti, na njega se, najduže do kraja 12. kalendarskog mjeseca, primjenjuju pravni propisi prve države ugovornice, kao da obavlja djelatnost na njoj teritoriji.

(3) Na članove putujućeg ili vazdušnog osoblja koja putuju u službi poslodavca koji se bavi vazdušnim, drumskim ili željezničkim saobraćajem primjenjuju se pravni propisi države ugovornice na čijoj teritoriji se nalazi sjedište poslodavca.

(4) Na posadu broda, kao i druga lica zaposlena na brodu, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice pod čijom zastavom brod plovi.

(5) Lica koja u luci jedne države ugovornice obavljaju poslove utovara, istovara, popravke, remonta ili nadzora broda koji plovi pod zastavom druge države ugovornice, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice kojoj luka pripada.

(6) Na državne službenike i lica izjednačena sa njima, lica zaposlena u javnim službama i službene predstavnike upućene na teritoriju druge države ugovornice primjenjuju se pravni propisi države ugovornice koja ih je uputila.

Diplomatska i konzularna predstavništva

Član 8

(1) Na zaposlene u diplomatskim ili konzularnim predstavništvima, članove njihovih porodica i na zaposlene kao privatna kućna posluga kod članova ovih predstavništava, poslate na teritoriju druge države ugovornice, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice iz koje su poslati.

(2) Na zaposlene iz stava 1 ovog člana koji nijesu poslati, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi diplomatsko i konzularno predstavništvo.

(3) Zaposleni iz stava 2 ovog člana koji su državljani države ugovornice čije je diplomatsko ili konzularno predstavništvo, mogu se, u roku od tri mjeseca od dana zaposlenja ili od dana stupanja na snagu ovog sporazuma, opredijeliti za primjenu pravnih propisa te države ugovornice.

Izuzeci

Član 9

Na zajednički zahtjev zaposelnog i njegovog poslodavca, kao i lica koje obavlja samostalnu djelatnost, nadležni organi država ugovornica mogu dogovoriti izuzetke od odredaba čl. 6 i 7 ovog sporazuma.

DIO III

POSEBNE ODREDBE

Poglavlje 1

BOLEST I MATERINSTVO

Sabiranje perioda osiguranja

Član 10

Periodi osiguranja navršeni prema pravnim propisima obiju država ugovornica se, ako je to potrebno, sabiraju za sticanje prava na davanje i za određivanje trajanja tog davanja, pod uslovom da se ne poklapaju.

Davanja u naturi

Član 11

(1) Lice koje ispunjava uslove za pravo na davanje u naturi prema pravnim propisima jedne države ugovornice ima pravo na davanje u naturi kad ima prebivalište u drugoj državi ugovornici u skladu sa njenim pravnim propisima.

(2) Lice koje ispunjava uslove za pružanje davanja u naturi prema pravnim propisima jedne države ugovornice tokom boravka u drugoj državi ugovornici ima pravo na hitnu medicinsku pomoć koju zahtijeva njegovo stanje, pod uslovom da boravak nije ostvaren u cilju liječenja.

(3) Davanja iz st. 1 i 2. ovog člana pružaju se u ime i za račun nadležnog nosioca od strane nosioca prema prebivalištu ili boravištu lica, u skladu sa pravnim propisima koje on primjenjuje.

(4) Lica iz člana 7 st. 1, 2, i 6 i člana 8 ovog sporazuma imaju prava na davanja u naturi u skladu sa pravnim propisima države ugovornice u koju su upućeni a na teret nadležnog nosioca.

(5) Nadležni organi država ugovornica utvrđuju davanja u naturi kao što su proteze, pomagala i druga davanja veće vrijednosti za čije se pružanje, u slučaju prebivališta ili boravišta lica, traži prethodna saglasnost nadležnog nosioca, osim ako je pružanje tih davanja neodložno.

(6) Odredbe st. 1. do 5 ovog člana primjenjuju se i na članove porodice

Davanje u naturi za korisnike penzija

Član 12

(1) Na korisnika penzije, ostvarene prema pravnim propisima obiju država ugovornica, primjenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice u kojoj korisnik ima prebivalište.

(2) Korisnik iz stava 1 ovog člana pravo na davanje u naturi ostvaruje na teret nadležnog nosioca one države ugovornice u kojoj ima prebivalište.

(3) Na korisnike penzije ostvarene prema pravnim propisima jedne države ugovornice koji ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, primjenjuju se pravni propisi te države ugovornice i pružaju davanja u naturi, kao da je pravo na penziju ostvareno prema njenim pravnim propisima, a na teret nadležnog nosioca.

(4) Korisnik penzije iz stava 3 ovog člana sa prebivalištem u jednoj državi ugovornici, čije stanje za vrijeme boravka u drugoj državi ugovornici zahtijeva hitno pružanje davanja u nature ima pravo na ta davanja prema pravnim propisima i na teret nosioca države ugovornice u kojoj je ostvario pravo na penziju.

(5) Odredbe st. 1. do 4. ovog člana analogno se primjenjuju na članove porodice korisnika penzije.

Naknada troškova

Član 13

Nadležni nosilac nadoknađuje nosiocu koji je pružio davanje utrošene iznose u skladu sa čl. 11 i 12 ovog sporazuma, izuzev administrativnih troškova.

Novčana davanja

Član 14

Novčana davanja u slučajevima privremene nesposobnosti za rad i materinstva odobravaju se na teret nadležnog nosioca kod koga je lice osigurano u skladu sa pravnim propisima koje on primjenjuje.

Poglavlje 2

POVREDA NA RADU I PROFESIONALNA BOLEST

Povreda na putu do posla

Član 15

(1) Lice sa prebivalištem na teritoriji jedne države ugovornice koje na putu, radi stupanja na posao, po osnovu ugovora o radu, odnosno radi obavljanja samostalne djelatnosti u drugoj državi ugovornici, pretrpi povredu, ima pravo na davanja po osnovu povrede na radu prema pravnim propisima i na teret nosioca druge države ugovornice.

(2) Stav 1 ovog člana primjenjuje se i u slučaju povrede koju lice pretrpi, neposredno po isteku ugovora o radu, odnosno po prestanku obavljanja samostalne djelatnosti, na putu do prebivališta.

Davanja u naturi

Član 16

(1) Lice koje po osnovu povrede na radu ili profesionalne bolesti ima pravo na davanje u naturi prema pravnim propisima jedne države ugovornice, a ima prebivalište ili boravište u drugoj državi ugovornici, koristi davanje u naturi, na teret nadležnog nosioca, od nosioca na čijem području ima prebivalište ili boravište, prema pravnim propisima koje taj nosilac primjenjuje, kao da je kod njega osigurano.

(2) Odredba člana 11 stav 5 ovog sporazuma analogno se primjenjuje na lice iz stava 1 ovog člana.

(3) Na naknadu troškova nastalih shodno stavu 1 ovog člana primjenjuju se odredbe člana 13 ovog sporazuma.

Profesionalna bolest

Član 17

(1) Ako je odobrenje davanja za slučaj profesionalne bolesti, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uslovljeno time da je bolest prvi put ljekarski utvrđena na teritoriji te države ugovornice, smatra se da je taj uslov ispunjen ako je ta bolest prvi put utvrđena na teritoriji druge države ugovornice.

(2) Ako je odobrenje novčanih davanja za slučaj profesionalne bolesti prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uslovljeno time da je obavljanje djelatnosti koja može da izazove tu bolest, trajalo određeno vrijeme, nadležni nosilac te države ugovornice, ako je potrebno, uzima u obzir i vrijeme obavljanja takve djelatnosti u skladu sa pravnim propisima druge države ugovornice.

Novčana davanja

Član 18

(1) Novčano davanje za slučaj povrede na radu ili profesionalne bolesti odobrava nosilac one države ugovornice prema čijim pravnim propisima je lice bilo osigurano u vrijeme nastanka povrede na radu, odnosno posljednjeg obavljanja djelatnosti koja je prouzrokovala tu profesionalnu bolest.

(2) Ako lice, koje je po osnovu profesionalne bolesti primalo ili prima novčano davanje na teret nosioca jedne države ugovornice, zbog pogoršanja zdravstvenog stanja prouzrokovanog obavljanjem djelatnosti koja, prema pravnim propisima druge države ugovornice, može da izazove profesionalnu bolest, podnese zahtjev za davanje nosiocu druge države ugovornice:

- nosilac prve države ugovornice i dalje snosi troškove davanja, bez obzira na pogoršanje zdravstvenog stanja, prema svojim pravnim propisima;

- nosilac druge države ugovornice odobrava novčano davanje u visini razlike između davanja koje pripada nakon pogoršanja zdravstvenog stanja i davanja koje bi, po osnovu nastupanja te bolesti, pripadalo prema njegovim pravnim propisima.

Poglavlje 3

STAROST, INVALIDNOST I SMRT

Sabiranje perioda osiguranja

Član 19

(1) Ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice pravo na novčano davanje uslovljeno navršenjem perioda osiguranja, nosilac te države ugovornice uzima u obzir, ako je potrebno, i period osiguranja navršen prema pravnim propisima druge države ugovornice kao da je navršen prema pravnim propisima koje on primjenjuje, pod uslovom da se periodi ne poklapaju.

(2) Prilikom primjene stava 1 ovog člana, staž osiguranja koji se, prema pravnim propisima druge države ugovornice, računa sa uvećanim trajanjem, nosilac prve države ugovornice uzima u obzir u efektivnom trajanju.

(3) Ako, i pored primjene stava 1 ovog člana, nijesu ispunjeni uslovi za sticanje prava na davanje, nadležni nosilac uzima u obzir i period osiguranja navršen u trećoj državi sa kojom ta država ugovornica ima zaključen sporazum o socijalnom osiguranju u kojem je predviđeno sabiranje perioda osiguranja.

Period osiguranja kraći od 12 mjeseci

Član 20

Ako su ukupni periodi osiguranja, navršeni prema pravnim propisima jedne države ugovornice kraći od 12 mjeseci i na osnovu njih ne postoji pravo na davanje, nadležni nosilac druge države ugovornice uključuje te periode radi utvrđivanja prava i visine davanja kao da su ti periodi osiguranja navršeni prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

Utvrđivanje samostalnog davanja

Član 21

Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje i bez primjene člana 19. ovog sporazuma, nadležni nosilac te države ugovornice utvrđuje davanje isključivo na osnovu perioda osiguranja koji se uzima u obzir prema tim pravnim propisima.

Obračun srazmjernog dijela novčanog davanja

Član 22

(1) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje samo uz primjenu odredaba člana 19. ovog sporazuma, nadležni nosilac te države ugovornice utvrđuje davanje na taj način što:

- obračunava teorijski iznos davanja, koji bi pripadao da je ukupan period osiguranja, koji se uzima u obzir za obračun davanja, navršen prema pravnim propisima koje on primjenjuje. Iznos davanja koji ne zavisi od dužine perioda osiguranja uzima se kao teorijski iznos;

- na osnovu tako obračunatog teorijskog iznosa, utvrđuje iznos davanja srazmjeran odnosu između perioda osiguranja navršenog isključivo prema pravnim propisima koje on primjenjuje i ukupnog perioda osiguranja koji se uzima u obzir za obračun davanja;

(2) Ako se prema pravnim propisima jedne države ugovornice iznos davanja obračunava na osnovu zarade, plate, osnovice osiguranja, odnosno uplaćenog doprinosa u određenom periodu, nadležni nosilac uzima u obzir zaradu, platu, osnovicu osiguranja, odnosno doprinos isključivo iz perioda osiguranja navršenog prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

Umanjenje, izmjena, ukidanje i obustava isplate penzije

Član 23

Lica na koja se ovaj sporazum primjenjuje ne podliježu pravnim propisima država ugovornica o umanjenju, obustavi ili ukidanju davanja u slučaju njihovog istovremenog korišćenja.

Poglavlje 4 NEZAPOSLENOST

Sabiranje perioda osiguranja

Član 24

Za utvrđivanje prava na novčano davanje i trajanje davanja prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uzimaju se u obzir i periodi osiguranja navršeni prema pravnim propisima druge države ugovornice pod uslovom da se ne poklapaju.

Poglavlje 5 DODATAK ZA DJECU Pravo na dodatak za djecu

Član 25

Dječiji dodatak koji se isplaćuje na mjesečnom nivou isplaćuje se prema pravnim propisima one države ugovornice na čijoj teritoriji dijete ima prebivalište.

DIO IV

RAZNE ODREDBE Organi za vezu

Član 26

U cilju efikasnijeg sprovođenja ovog sporazuma, posebno radi jednostavnog i brzog povezivanja nosilaca država ugovornica, administrativnim sporazumom određuju se organi za vezu.

Obaveze organa, pravna i administrativna pomoć

Član 27

(1) Nadležni organi država ugovornica će, administrativnim sporazumom, koji stupa na snagu istovremeno sa ovim sporazumom, utvrditi način primjene ovog sporazuma.

(2) Nadležni organi, organi za vezu i nosioci država ugovornica obavještavaće se međusobno o:

- a) svim preduzetim mjerama za sprovođenje ovog sporazuma;
- b) svim promjenama njihovih pravnih propisa u vezi sa primjenom ovog sporazuma.
- (3) U primjeni ovog sporazuma, organi i nosioci država ugovornica će uzajamno pružati besplatnu pravnu i administrativnu pomoć.
- (4) Organi i nosioci država ugovornica mogu, u primjeni ovog sporazuma neposredno međusobno kontaktirati, kao i sa zainteresovanim licima ili njihovim punomoćnicima.
- (5) Organi i nosioci jedne države ugovornice ne smiju odbiti zahtjev i drugi podnesak zbog toga što je napisan na službenom jeziku i pismu druge države ugovornice.
- (6) Prilikom primjene ovog sporazuma ravnopravno će se upotrebljavati crnogorski jezik i pismo i bugarski jezik i pismo.
- (7) Ljekarske preglede koji se obavljaju isključivo zbog primjene pravnih propisa jedne države ugovornice, a odnose se na lica koja na teritoriji druge države ugovornice imaju prebivalište ili boravište, obaviće na zahtjev nadležnog nosioca i na njegov teret, nosilac prema prebivalištu ili boravištu. Ljekarske preglede koji se obavljaju zbog primjene pravnih propisa obiju država ugovornica obavlja na svoj teret nosilac prema prebivalištu ili boravištu tog lica.
- (8) Pravna pomoć se, do pokretanja sudskog postupka, pruža u skladu sa propisima koji se primjenjuju za pravnu pomoć u građanskim pravnim stvarima.

Ovlašćenja diplomatskih misija i konzularnih predstavništava

Član 28

Diplomatska misija i konzularno predstavništvo država ugovornica, mogu se bez posebnog punomoćja, direktno obraćati nadležnim organima, organima za vezu i nadležnim nosiocima druge države ugovornice radi zaštite interesa svojih državljana.

Oslobađanje od taksi i nadovjera

Član 29

- (1) Oslobađanje ili smanjenje taksi predviđeno propisima jedne države ugovornice za pisane podneske ili dokumenta koja se prilažu zbog primjene njenih pravnih propisa, odnosi se i na odgovarajuće pisane podneske i dokumenta koja se prilažu radi primjene ovog sporazuma ili pravnih propisa druge države ugovornice.
- (2) Isprave, dokumenta i pisani podnesci bilo koje vrste, koji se prilažu prilikom primjene ovog sporazuma, ne podliježu nadovjeri.

Podnošenje zahtjeva

Član 30

- (1) Zahtjevi, izjave ili pravna sredstva koja su u primjeni ovog sporazuma ili pravnih propisa jedne države ugovornice podnose organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj instituciji jedne države ugovornice, smatraju se zahtjevima, izjavama ili pravnim sredstvima podnijetim organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj instituciji druge države ugovornice.
- (2) Zahtjev za davanje, podnijet prema pravnim propisima jedne države ugovornice, smatra se istovremeno i zahtjevom za odgovarajuće davanje prema pravnim propisima druge države ugovornice, koje dolazi u obzir primjenom ovog sporazuma.
- (3) Zahtjevi, izjave ili pravna sredstva, koja primjenom pravnih propisa jedne države ugovornice treba, u određenom roku, podnijeti organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj instituciji te države ugovornice, smatraju se blagovremeno podnijetim ako su, u istom roku, podnijeti odgovarajućem organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj instituciji druge države ugovornice.
- (4) U slučajevima iz st. 1 do 3 ovog člana navedene institucije bez odlaganja, dostavljaju zahtjeve, izjave ili pravna sredstva odgovarajućim institucijama druge države ugovornice, neposredno ili posredstvom organa za vezu.
- (5) Javne isprave, potvrde, odnosno dokumenti koje u cilju primjene ovog sporazuma izdaje organ ili nosilac jedne države ugovornice, smatraju se važećim i za organ ili nosioca druge države ugovornice.

Isplata davanja

Član 31

- (1) Nosilac nadležan za isplatu davanja prema pravnim propisima jedne države ugovornice priznaje davanja u valuti koja važi u toj državi ugovornici.
- (2) Isplata davanja iz stava 1 ovog člana korisniku koji ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, vrši se u konvertibilnoj valuti (EUR).
- (3) Isplate među nosiocima država ugovornica vrše se u konvertibilnoj valuti (EUR).
- (4) Preračunavanje davanja u valutu druge države ugovornice vrši se prema paritetu koji važi na dan doznake.

Potraživanje preplaćenih iznosa novčanih davanja

Član 32

- (1) Nosilac jedne države ugovornice, koji je isplatio davanja u iznosu većem od onog koji korisniku pripada, može od nosioca druge države ugovornice zatražiti da od zaostalih iznosa davanja koje treba da isplati korisniku, zadrži preplaćeni iznos.
- (2) Preplaćeni iznos iz stava 1 ovog člana isplaćuje se direktno nosiocu koji je zatražio njegovo zadržavanje.

Izvršni postupak

Član 33

(1) Izvršna rješenja u oblasti socijalnog osiguranja nadležnih organa i nosilaca, kao i izvršne odluke sudova jedne države ugovornice priznaju se u drugoj državi ugovornici.

(2) Priznavanje se može odbiti samo ako je u suprotnosti sa javnim poretkom države ugovornice u kojoj treba da se prizna odluka ili rješenje.

(3) Izvršne odluke i rješenja priznata u skladu sa stavom 1. ovog člana izvršavaju se u drugoj državi ugovornici. Izvršni postupak se sprovodi prema pravnim propisima koji se primjenjuju za izvršenje odgovarajućih odluka ili rješenja države ugovornice u kojoj treba da se sprovede izvršenje. Odluke i rješenja moraju sadržati potvrdu o njihovoj izvršnosti (klauzula o izvršenju).

Naknada štete

Član 34

(1) Ako lice, koje prema pravnim propisima jedne države ugovornice, prima davanje po osnovu štete koja je nastala u drugoj državi ugovornici i ima, prema njenim pravnim propisima, pravo na naknadu štete od trećeg lica, tada pravo na tu naknadu prelazi na nosioca prve države ugovornice prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

(2) Ako je pravo na naknadu štete u vezi sa istovrsnim davanjima, po osnovu istog slučaja štete, prenijeto, u skladu sa stavom 1 ovog člana nosiocima obje države ugovornice, treće lice može isplatiti naknadu štete, sa oslobađajućim dejstvom, jednom ili drugom nosiocu. Nosioci će namiriti svoja potraživanja po ovom osnovu, srazmjerno davanju koje isplaćuju.

Rješavanje sporova

Član 35

Sporove u primjeni i tumačenju ovog sporazuma rješavaće dogovorno nadležni organi država ugovornica.

DIO V

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Prelazne odredbe

Član 36

(1) Ovaj sporazum ne utvrđuje pravo na davanje za period prije njegovog stupanja na snagu.

(2) Za utvrđivanje prava na davanje prema ovom sporazumu uzimaju se u obzir i periodi osiguranja koji su, prema pravnim propisima država ugovornica ostvareni prije njegovog stupanja na snagu.

(3) Ovaj sporazum se primjenjuje i na osigurane slučajeve nastale prije njegovog stupanja na snagu.

Stupanje na snagu

Član 37

(1) Ovaj sporazum podliježe potvrđivanju.

(2) Države ugovornice će se međusobno u pisanoj formi, diplomatskim putem, obavijestiti o ispunjenju unutrašnjih pravnih procedura neophodnih za stupanje na snagu ovog sporazuma.

(3) Ovaj sporazum stupa na snagu prvog dana po isteku mjeseca u kome je primljeno zadnje pisano obavještenje iz stava 2 ovog člana.

(4) Stupanjem na snagu ovog sporazuma, u odnosima između Crne Gore i Republike Bugarske prestaje da važi Konvencija o socijalnom osiguranju između Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Narodne Republike Bugarske, zaključena u Beogradu, 18. decembra 1957. godine.

Vrijeme trajanja i otkazivanje

Član 38

(1) Ovaj sporazum se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica ga može u tekućoj kalendarskoj godini, u pisanoj formi, diplomatskim putem, otkazati s posljednjim danom te godine, pri čemu otkazni rok ne može biti kraći od šest mjeseci.

(2) U slučaju otkazivanja ovog sporazuma njegove odredbe se i dalje primjenjuju na stečena prava, kao i na zahtjeve za ostvarivanje prava podnijete do dana njegovog otkazivanja.

U potvrdu ovoga, opunomoćenci država ugovornica, propisno ovlašćeni od svojih vlada, potpisali su ovaj sporazum.

Sačinjeno u Sofiji dana 1. februara 2016. godine, u dva originalna primjerka, na crnogorskom i bugarskom jeziku pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna.

Za Crnu Goru
dr Igor Lukšić

Za Republiku Bugarsku
Ivailo Kalfin
dr Petre Moskov

**СПОГОДБА
МЕЖДУ
ЧЕРНА ГОРА
И
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ**

Черна гора и Република България (наричани по-долу „Договарящи държави“) в желанието си да регламентират отношенията си в областта на социалната сигурност, се споразумяха за следното:

Част I ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1 Дефиниции

(1) Използваните в настоящата Спогодба термини имат следното значение:

1. „Територия“
  - във връзка с Черна гора – територията на Черна гора;
  - във връзка с Република България – държавната територия на Република България.
2. „Законодателство“ – закони, подзаконовни актове и други нормативни актове, които се отнасят до областите на социалната сигурност, посочени в член 2 на тази Спогодба;
3. „Компетентен орган“
  - в Черна гора – министерството, компетентно за областите, регламентирани от законодателството, посочено в член 2 на тази Спогодба;
  - в Република България – министрите, компетентни за областите от законодателството, посочени в член 2 на тази Спогодба.
4. „Орган за връзка“ – орган, определен с цел по-ефективно изпълнение на тази Спогодба;
5. „Институция“ – орган или организация компетентни за прилагането на законодателството, посочено в член 2 на тази Спогодба;
6. „Компетентна институция“ – институцията, в която лицето е осигурено към момента на подаване на искането за обезщетение или от която лицето има или би имало право на обезщетение;
7. „Осигурено лице“ – лицето, което е или е било осигурено в съответствие със законодателството, посочено в член 2 на тази Спогодба;
8. „Член на семейство“ – лице, определено за такова съгласно законодателството на Договарящата държава, чиято институция дължи разходите за обезщетения;
9. „Пребиваване“ – място на постоянно пребиваване;
10. „Престой“ – място на временно пребиваване;
11. „Осигурителен период“ – период, за който са плащани осигурителни вноски и всеки друг период, приравнен или признат като такъв, съгласно законодателството на всяка Договаряща държава;
12. „Обезщетение“ – обезщетения в натура и парични обезщетения;
13. „Обезщетение в натура“ – здравни грижи и други обезщетения, с изключение на парични обезщетения;
14. „Парично обезщетение“ – пенсия и други парични плащания, включително добавки, изменения и увеличения.

(2) В тази Спогодба останалите термини имат значението, дадено им в съответствие със законодателствата на Договарящите държави.

Член 2 Материален обхват

(1) Тази Спогодба е приложима за законодателството:

- По отношение на Черна гора:
  1. здравно осигуряване, здравеопазване и майчинство;
  2. пенсии и осигуряване за инвалидност;
  3. трудови злополуки и професионални болести;
  4. обезщетения при безработица;
  5. детски помощи.
- По отношение на Република България:
  1. за медицинските услуги извън обхвата на задължителното здравно осигуряване;
  2. за медицинската помощ в обхвата на задължителното здравно осигуряване;
  3. за държавното обществено осигуряване за временна неработоспособност, майчинство, старост, инвалидност, трудова злополука, професионална болест, безработица и смърт, и
  4. за месечните семейни помощи за деца.

(2) Тази Спогодба е приложима, за което и да било законодателство, включително изменящо или допълващо законодателството, посочено в алинея 1 на този член.

Член 3 Персонален обхват

Тази Спогодба е приложима за:

- (1) Лица, които са подчинени или са били подчинени на законодателството на една от двете Договарящи държави и
- (2) Други лица, чиито права произтичат от правата на лицата, посочени в точка 1 на този член.

Член 4 Еднакво третиране

При прилагане на законодателството на едната Договаряща държава гражданите на другата Договаряща държава са равнопоставени на нейните граждани.

Член 5 Износ на обезщетения

(1) Паричните обезщетения, придобити въз основа на законодателството на едната Договаряща държава, се изплащат на правоимащ, пребиваващ в другата Договаряща държава.

(2) Паричните обезщетения, придобити въз основа на законодателството на едната Договаряща държава, не могат да бъдат намалявани, променени, спирани или прекратявани поради това, че правоимащият пребивава на територията на другата Договаряща държава.

(3) Алинея 1 и 2 от този член не се прилагат:

- по отношение на Черна гора – за минималната пенсия, детските надбавки, обезщетенията при безработица и възстановяване на разходи по погребения;

- по отношение на Република България – за пенсиите, несвързани с трудова дейност, обезщетенията при безработица, семейните помощи за деца и еднократната помощ при смърт.

Част II **РАЗПОРЕДБИ ЗА ПРИЛОЖИМОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО**

Член 6

Обща разпоредба

По отношение на лице, което упражнява трудова дейност като наето или самостоятелно заето лице на територията на едната Договаряща държава, дори и когато пребиваването на наетото или самостоятелно заетото лице или седалището на работодателя се намира на територията на другата Договаряща държава, се прилага законодателството на първата Договаряща държава, освен ако с разпоредбите на член 7 и 8 от тази Спогодба не е определено друго.

Член 7

Специални разпоредби

(1) Ако работодател, чието седалище е на територията на едната Договаряща държава, изпраща свой служител да работи на територията на другата Договаряща държава, такова лице се подчинява на законодателството на първата Договаряща държава за период, определен от споразумението, въз основа на което служителят е изпратен, и който не надвишава 24 календарни месеца от датата на изпращане, както ако той/тя е бил(а) назначен(а) на нейната територия.

(2) Ако лице, което е самостоятелно заето в една от Договарящите държави, се премести в другата Договаряща държава с цел временно осъществяване на дейността си там, това лице се подчинява на законодателството на първата Договаряща държава за период, който не надвишава 12 календарни месеца, както ако той/тя е самостоятелно заето лице на нейната територия.

(3) Членове на екипажа на въздушен или наземен транспорт, осъществяващи пътувания за компания, развиваща дейности с въздушен, сухопътен или железопътен транспорт, се подчиняват на законодателството на Договарящата държава, където се намира седалището на работодателя.

(4) Членове на екипажа, както и други лица, наети на борда на плавателен съд с флага на някоя от Договарящите държави, се подчиняват на законодателството на тази Договаряща държава.

(5) Лица, ангажирани с натоварването, разтоварването, ремонта, основния ремонт или контрола върху плавателен съд в пристанище на едната Договаряща държава и плаващ под флага на другата Договаряща държава, се подчиняват на законодателството на Договарящата държава, в чието пристанище се намират.

(6) По отношение на държавните служители, приравнените към тях лица, лицата, наети в други публични служби, и официалните представители, изпратени на територията на другата Договаряща държава, се прилага законодателството на Договарящата държава, която ги е изпратила.

Член 8

Лица, наети в дипломатически представителства и консулства

(1) Спрямо лицата, назначени в дипломатически представителства и консулства, членовете на техните семейства, както и лицата, наети като персонал в частните домове на членовете на тези представителства и консулства, изпратени на територията на другата Договаряща държава, се прилага законодателството на изпращащата Договаряща държава.

(2) Спрямо наетите лица, посочени в алинея 1 на този член, които не са изпратени от другата държава, се прилага законодателството на Договарящата държава, на чиято територия се намират дипломатическото представителство и консулството.

(3) Наетите лица, посочени в алинея 2, които са граждани на Договарящата държава, на която принадлежи дипломатическото представителство или консулство, могат в срок от три месеца от деня на постъпването им на работа или от датата на влизане в сила на тази Спогодба да изберат за тях да се прилага законодателството на тази Договаряща държава.

Член 9

Изключения

При съвместно искане на осигуреното лице и неговия работодател или при искане на самостоятелно заето лице, компетентните органи на Договарящите държави могат по споразумение да направят изключение при прилагане на членове 6 и 7 на тази Спогодба.

Част III **СПЕЦИАЛНИ РАЗПОРЕДБИ**

Раздел I

БОЛЕСТ И МАЙЧИНСТВО

Член 10

Сумиране на периоди на осигуряване

Периодите на осигуряване, завършени в съответствие със законодателството на двете Договарящи държави, когато е необходимо, се сумират, така че да отговорят на условията за получаване на право на обезщетение и определяне на продължителността на обезщетението, при условие че не съвпадат.

Член 11

Обезщетения в натура

(1) Лице, което има право на обезщетение в натура в съответствие със законодателството на едната Договаряща държава, има право на обезщетение в натура при пребиваване в другата Договаряща държава в съответствие с нейното законодателство.

(2) Лице, което има право на обезщетение в натура в съответствие със законодателството на едната Договаряща държава при престой в другата Договаряща държава, има право на спешно предоставяне на здравни грижи, които се налагат от здравословното му/й състояние, при условие че това лице не е отишло в тази Договаряща държава с цел медицинско лечение.

(3) Обезщетенията, посочени в алинеи 1 и 2 на този член, се предоставят от институцията по пребиваване или престой на лицето в съответствие с прилаганото от нея законодателство от името на компетентната институция.

(4) Лицата, посочени в член 7, алинеи 1, 2 и 6 и член 8 от тази Спогодба, имат право на обезщетения в натура в съответствие със законодателството на Договарящата държава, в която са изпратени, разходите за което са за сметка на компетентната институция.

(5) Компетентните органи на Договарящите държави предоставят обезщетения в натура като протези, медицински изделия и други, които са на значителна стойност, за които в случаите на пребиваване или престой на лицето се изисква предварителното одобрение на компетентната институция, освен при спешни случаи.

(6) Разпоредбите на алинеи 1 до 5 от този член са приложими и за членове на семейството.

Член 12

Обезщетения в натура за лица, получаващи пенсии

(1) Спрямо правоимащи лица, които са придобили право на пенсия съгласно законодателството на двете Договарящи държави, се прилага изключително законодателството на Договарящата държава, на чиято територия пребивават.

(2) Правоимащите лица, посочени в алинея 1 на този член, имат право на обезщетения в натура, които се поемат от компетентната институция на Договарящата държава, където пребивават.

(3) Спрямо правоимащи лица, които получават пенсии съгласно законодателството на едната Договаряща държава, чието пребиваване е в другата Договаряща държава, се прилага законодателството на тази Договаряща държава и получават обезщетения в натура все едно, че са получили право на пенсия в съответствие с нейното законодателство и които се поемат от компетентната институция.

(4) Правоимащите лица, посочени в алинея 3 на този член, с пребиваване в едната Договаряща държава, чието състояние по време на престоя им в другата Договаряща държава изисква спешно предоставяне на обезщетения в натура, имат право на такива обезщетения в съответствие със законодателството на другата Договаряща държава, като те се поемат от институцията на Договарящата държава, в която е придобито правото на пенсия.

(5) Разпоредбите на алинеи 1 до 4 на този член се прилагат и за членовете на семействата на лицата, получаващи пенсии.

Член 13

Възстановяване на разходи

(1) Компетентната институция възстановява разходите на институцията, която е предоставила обезщетението, в съответствие с членове 11 и 12 на тази Спогодба, с изключение на административни разходи.

Член 14

Парични обезщетения

Паричните обезщетения в случаи на временна неработоспособност и майчинство се поемат от компетентната институция, при която лицето е било осигурявано в съответствие със законодателство, което тя прилага.

Раздел 2

ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ И ПРОФЕСИОНАЛНИ БОЛЕСТИ

Член 15

Злополуки на път за работа

(1) Ако лице с пребиваване на територията на едната Договаряща държава пътува в другата Договаряща държава, за да започне там работа, основана на трудов договор или да осъществява дейност като самостоятелно заето лице и по пътя до местоработата претърпи злополука, има право да получи обезщетения, възникващи при трудова злополука съгласно законодателството и за сметка на другата Договаряща държава.

(2) Алинея 1 на този член се прилага също и по отношение на злополука, претърпяна от лицето непосредствено след изтичане на трудовия договор, или в съответствие с прекратяване на дейността му на самостоятелно заето лице на пътя към мястото на неговото/нейното пребиваване.

Член 16

Обезщетения в натура

(1) Лице, което има право на здравни грижи при трудова злополука или професионална болест съгласно законодателството на едната Договаряща държава и което е с пребиваване или престой в другата Договаряща държава, получава тези здравни грижи за сметка на компетентната институция от институцията, на чиято територия е неговото пребиваване или престой, в съответствие с нейното законодателство, както ако е било осигурявано от тази институция.

(2) Разпоредбата на член 11, алинея 5 на тази Спогодба се прилага спрямо лице/то, посочено в алинея 1 на тази Спогодба.

(3) Разпоредбите на член 13 на тази Спогодба са приложими за възстановяването на разходи за обезщетения, предоставяни съгласно алинея 1 на този член.

Член 17

Професионални болести

(1) В случаите, когато съгласно законодателството на едната от Договарящите държави правото за получаване на обезщетения за професионални болести зависи от това болестта да е за първи път установена от лекар на територията на тази Договаряща държава, това условие следва да се счита за изпълнено, дори когато болестта е установена за първи път от лекар на територията на другата Договаряща държава.

(2) Ако според законодателството на едната Договаряща държава условие за получаването на парично обезщетение за професионална болест е професията, която би могла да причини такова заболяване, да е упражнявана в течение на определено време, компетентната институция на тази Договаряща държава при необходимост взема предвид и завършените периоди на упражняване на тази професия на основание законодателството на другата Договаряща държава.

Член 18

Парични обезщетения

(1) Парично обезщетение в случай на трудова злополука или професионална болест се предоставя от институцията на Договарящата държава, съгласно чието законодателство дадено лице е осигурявано към момента на трудовата злополука или където последно е извършвана дейността, която е причинила възникването на професионалната болест.

(2) В случаите, когато осигурено лице, което е получило или получавало обезщетения за професионална болест за сметка на институцията на едната Договаряща държава, поради влошаване на състоянието му, причинено от упражняването на професията, която съгласно законодателството на другата Договаряща държава може да причини професионална болест, подава искане за обезщетение до институцията на другата Договаряща държава:

- Институцията на първата Договаряща държава продължава да поема разходите за обезщетението, независимо от влошаването в съответствие с нейното законодателство;

- Институцията на втората Договаряща държава предоставя обезщетението в размер на разликата между сумата на обезщетението, изчислена след влошаването, и сумата на обезщетението, която би била дължима въз основа на възникването на болестта в съответствие с нейното законодателство.

Раздел 3

СТАРОСТ, ИНВАЛИДНОСТ И СМЪРТ

Член 19

Сумиране на периоди на осигуряване

(1) Когато законодателството на една от Договарящите държави предоставя право на обезщетения в зависимост от завършването на периодите на осигуряване, институцията на тази Договаряща държава взема предвид когато е необходимо и периодите на осигуряване, завършени съгласно законодателството на другата Договаряща държава, доколкото не съвпадат, все едно са осигурителни периоди, завършени съгласно законодателството, прилагано от институцията.

(2) При прилагане на алинея 1 осигурителният стаж, който съгласно законодателството на другата Договаряща държава е с по-голяма продължителност, се взема предвид в действителната продължителност от институцията на първата Договаряща държава.

(3) В случаите, когато осигурено лице – не отговаря на изискванията за обезщетение въпреки прилагането на алинея 1 на този член, компетентната институция сумира и осигурителните периоди, завършени съгласно законодателството на трета държава, с която тази Договаряща държава е сключила спогодба за социална сигурност, в която се предвижда сумирането на осигурителни периоди.

Член 20

Осигурителен период под една година

Ако периодите на осигуряване, завършени съгласно законодателството на едната Договаряща държава, са по-кратки от 12 месеца и въз основа на тях не възниква право на парично обезщетение, компетентната институция на другата Договаряща държава включва тези периоди за определяне правото и размера на обезщетението, все едно че се отнасят за периоди на осигуряване, завършени съгласно законодателството, което прилага.

Член 21

Определяне на самостоятелно обезщетение

В случаите, когато законодателството на едната Договаряща държава предвижда право на обезщетение дори без прилагане на член 19 на тази Спогодба, компетентната институция на тази Договаряща държава определя обезщетението като взема предвид само осигурителните периоди, завършени съгласно прилаганото от нея законодателство.

Член 22

Изчисляване на пропорционална част от обезщетението

(1) Ако правото на обезщетения съгласно законодателството на някоя от Договарящите държави следва да бъде придобито единствено посредством прилагане на разпоредбите на член 19 на тази Спогодба, компетентната институция на тази Договаряща държава определя обезщетението както следва:

1. изчислява теоретичен размер на обезщетението, което лицето би получило, така, все едно че всички осигурителни периоди, които се вземат предвид за изчисляване на обезщетението, са завършени съгласно прилаганото от нея законодателство. Размерът на обезщетението, който не зависи от осигурителни периоди, се взема предвид като теоретичен размер;

2. въз основа на така изчисления теоретичен размер определя пропорционалния размер съгласно съотношението между осигурителните периоди, завършени само по прилаганото от нея законодателство, и всички осигурителни периоди, които се вземат предвид при изчисляване на обезщетението;

(2) В случаите, когато обезщетенията съгласно законодателството на една от Договарящите държави са изчислени въз основа на възнаграждение, заплата, осигурителна база или осигурителни вноски, за определен период, компетентната институция взема предвид възнаграждението, заплатата, осигурителната база или осигурителните вноски, изключително за осигурителния период, завършен съгласно прилаганото от нея законодателство.

Член 23

Намаляване, изменение, спиране и прекратяване на обезщетенията

Спрямо лицата, за които е приложима тази Спогодба, няма да се прилагат законодателствата на двете Договарящи държави по отношение на намаляването, спирането или прекратяването на обезщетение в случай на съвпадане на обезщетения.

Раздел 4 БЕЗРАБОТИЦА

Член 24

Сумиране на осигурителни периоди

За определяне на правото на парично обезщетение и продължителността на обезщетението според законодателството на едната Договаряща държава се вземат предвид и осигурителните периоди, завършени съгласно законодателството на другата Договаряща държава, при условие че не съвпадат.

Раздел 5 СЕМЕЙНИ ПОМОЩИ ЗА ДЕЦА

Член 25

Право на семейни помощи за деца

Семейни помощи за деца, които се изплащат месечно, се отпускат съгласно законодателството на тази Договаряща държава, на територията на която пребивава детето.

ЧАСТ IV ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ

Член 26

Органи за връзка

С оглед осигуряването на по-ефективно изпълнение на тази Спогодба и в частност за целите на лесна и навременна връзка между институциите на Договарящите държави, с административно споразумение се определят органи за връзка.

Член 27

Задължения на органите, правно и административно съдействие

(1) Компетентните органи на Договарящите държави изготвят административно споразумение, регламентиращо процедурите за прилагане на тази Спогодба, което влиза в сила едновременно с тази Спогодба.

(2) Компетентните органи, органите за връзка и институциите на Договарящите държави съобщават едни на други за:

а) всички мерки, предприети за прилагането на тази Спогодба;

б) промени в националното им законодателство, засягащи изпълнението на тази Спогодба.

(3) За целите на изпълнението на тази Спогодба, органите и институциите на Договарящите държави взаимно си предоставят безвъзмездно правно и административно съдействие.

(4) За целите на изпълнението на тази Спогодба, органите и институциите на Договарящите държави могат да осъществяват комуникация помежду си директно, както и със заинтересованите лица или техни законни представители.

(5) Органите и институциите на едната Договаряща държава не могат да отхвърлят искане или друго заявление поради това, че е изготвено на официалния език и писменост на другата Договаряща държава.

(6) За целите на изпълнението на тази Спогодба езиците и азбуките на двете Договарящи държави са приложими в еднаква степен.

(7) Медицински преглед, който се извършва изключително за целите на изпълнение на законовите разпоредби на едната Договаряща държава и отнасящ се за лица, които са с пребиваване или престой на територията на другата Договаряща държава, се извършва по искане и за сметка на компетентната институция от институцията по място на пребиваване или престой. Медицински прегледи, свързани с прилагане на законодателството на двете Договарящи държави, се извършват за сметка на и от институцията по пребиваване или временен престой.

(8) Правното съдействие до започване на съдебно производство се предоставя в съответствие с разпоредбите, приложими за правно сътрудничество по гражданско-правни въпроси.

Член 28 **Правомощия на дипломатически представителства и консулства**

Дипломатическите представителства и консулства на Договарящите държави могат без специално оправомощаване да се обръщат директно към компетентните органи, органите за връзка и компетентните институции на другата Договаряща държава с цел защитаване на интересите на техните граждани.

Член 29 **Освобождаване от такси и легализация**

(1) Освобождаването от или намаляването на такси, определени от правните разпоредби на едната Договаряща държава за удостоверения и други документи, които съгласно тези правни разпоредби се представят, важи също за съответните удостоверения и други документи, които се изискват съгласно правните разпоредби на другата Договаряща държава при изпълнението на тази Спогодба.

(2) Всички видове документи, писмени заявления и удостоверения, предоставяни при прилагането на тази Спогодба, не подлежат на легализация.

Член 30 **Подаване на искания**

(1) Заявление, декларация или жалба, подадени във връзка с изпълнението на тази Спогодба или съгласно законодателството на другата Договаряща държава до компетентния орган, компетентната институция или друга компетентна организация или институция на едната Договаряща държава, се считат за заявление, декларация или жалба, подадени до Компетентния орган, компетентната институция или друга компетентна организация или институция на другата Договаряща държава.

(2) Заявление за обезщетение, съгласно законодателството на едната Договаряща държава във връзка с изпълнението на тази Спогодба, се счита за заявление за обезщетение, подадено съгласно законодателството на другата Договаряща държава.

(3) Всяко заявление, декларация или жалба, които съгласно законодателството на едната Договаряща държава трябва да бъдат подадени до Компетентния орган, компетентната институция или друга компетентна организация или институция на тази Договаряща държава в рамките на определен краен срок, се считат за навременно подадени, ако бъдат подадени в рамките на същия краен срок до съответния Компетентен орган, компетентна институция или друга компетентна организация или институция на другата Договаряща държава.

(4) В случаите, посочени в алинеи 1 до 3 на този член, Компетентният орган, компетентната институция или която и да било друга организация или институция пряко или чрез контактните органи незабавно препраща тези заявления, декларации или жалби до съответната институция на другата Договаряща държава.

(5) Официални документи, издадени от Компетентния орган или компетентната институция на едната Договаряща държава във връзка с прилагането на тази Спогодба, се считат за валидни и от Компетентния орган или компетентната институция на другата Договаряща държава.

Член 31 **Изплащане на обезщетения**

(1) Институцията, компетентна за изплащане на обезщетения в съответствие със законодателството на всяка Договаряща държава, разпорежда изплащането в своята национална валута.

(2) Плащането на обезщетенията, посочени в алинея 1 на този член, на правоимащо лице с пребиваване в другата Договаряща държава се извършва в конвертируема валута (евро).

(3) Плащанията между институциите на Договарящите държави се извършват в конвертируемата валута (евро).

(4) Преобразуването на обезщетението във валутата на другата Договаряща държава се извършва по валутния курс, приложим в деня на превода.

Член 32 **Искане за връщане на надплатени суми**

(1) Ако институцията на едната Договаряща държава изплати на правоимащо лице сума, надвишаваща полагаемата му се сума, тя може да поиска от институцията на другата Договаряща държава да приспадне надплатената сума от суми, платими на същото лице.

(2) Надплатената сума, посочена в алинея 1 на този член, се изплаща директно на институцията, изискваща нейното приспадане.

Член 33 **Изпълнително производство**

(1) Подлежащите на изпълнение решения в областта на социалната сигурност, издадени от компетентните органи и институции, както и изпълнимите решения на съдилищата на едната Договаряща държава се признават в другата Договаряща държава.

(2) Признаването може да бъде отказано единствено ако противоречи на обществения ред на Договарящата държава, където е необходимо да бъде признато решението.

(3) Подлежащите на изпълнение решения, посочени в алинея 1 на този член, се изпълняват в другата Договаряща държава. Изпълнителното производство се извършва в съответствие със законодателството, приложимо за съответните решения на Договарящата държава, където следва да бъде извършено изпълнителното производство. Признатите решения трябва да съдържат потвърждение за приложимостта си (клауза за приложимост).

Член 34 **Компенсирание за щети**

(1) В случай че дадено лице получава обезщетения съгласно законодателството на едната Договаряща държава за щета, възникнала на територията на другата Договаряща държава, и ако правото на компенсация срещу трети лица съществува съгласно законодателството на тази Договаряща държава, правото на компенсация се прехвърля на институцията на първата Договаряща държава в съответствие с прилаганото от нея законодателство.

(2) Ако правото на компенсация за щети, свързано със същия вид обезщетения въз основа на същия случай на възникване на щети, се прехвърля в съответствие с алинея 1 на този член на институциите на двете Договарящи държави, трето лице може да изплати компенсацията на всяка институция с ефект на освобождаване. Институциите уреждат своите претенции на тази база, пропорционално на изплащаното от тях обезщетение.

Член 35 **Уреждане на спорове**

Компетентните органи на Договарящите държави съвместно уреждат какъвто и да било спор относно прилагането и тълкуването на тази Спогодба.

Част V **ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ**

Член 36 **Преходни разпоредби**

- (1) Тази Спогодба не предоставя права на обезщетения за период преди влизането ѝ в сила.
- (2) Всеки осигурителен период, завършен съгласно законодателството на Договарящите държави преди влизането в сила на тази Спогодба, също се взема предвид за целите на определяне на правата, произтичащи от тази Спогодба.
- (3) Тази Спогодба е приложима и за осигурителните събития, възникнали преди влизането ѝ в сила.

Член 37 **Влизане в сила**

- (1) Тази Спогодба подлежи на ратификация.
- (2) Договарящите държави взаимно се уведомяват в писмен вид чрез дипломатически средства относно изпълнението на вътрешните правни процедури, необходими за влизането в сила на тази Спогодба.
- (3) Тази Спогодба влиза в сила от първия ден след изтичането на месеца, в който е получено окончателното писмено уведомление, посочено в алинея 2 на този член.
- (4) В отношенията между Черна гора и Република България, Конвенцията за социално осигуряване между Федеративна народна република Югославия и Народна република България, сключена на 18 декември 1957 г. в Белград, престава да бъде валидна от датата на влизане в сила на тази Спогодба.

Член 38 **Срок и денонсиране на спогодбата**

- (1) Тази Спогодба се сключва за неограничен период от време. Всяка Договаряща държава може да я денонсира по време на текущата календарна година в писмен вид посредством връчване на най-малко шест-месечно уведомление по дипломатически път, считано от последния ден на тази година.
- (2) В случай на денонсиране на тази Спогодба, нейните разпоредби продължават да се прилагат по отношение на придобитите права, както и по отношение на исканията за обезщетения, подадени до деня на денонсирането ѝ.
В уверение на горното упълномощените представители подписаха тази Спогодба.

Изготвена и подписана София, на 01.02.2016.год, в два оригинални екземпляра на черногорски език и български език, като двата текста са с еднаква сила.

За Черна гора
др Игор Лукшић

За Република България
др Петър Москов
Ивайло Калфин

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore- Međunarodni ugovori“.

Broj: 02-2/16-1/4
EPA 1050 XXV
Podgorica, 22. jul 2016. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE 25. SAZIVA
PREDŠEDNIK
Darko Pajović,s.r.